

MTÜ Eesti Kalakasvatajate Liit valis endale tegevjuhi

Loodame tema aktiivsusele ja heale koostööle tootjatega. Siin tema ofitsiaalne CV.

Nimi Aivar Pehme
Sünniaeg 06/04/1975, Tallinn

Hariduskäik
1993 - 2003 Tallinna Tehnikaülikoolettevõtlus ja ärijuhtimine
- 1993 Tabasalu Keskkool
Täiendkoolitus
Ratioma raamatupidamine, 2002 a., 3 kuud
PTB Suhtekorraldus, 1998 a.,

Teenistuskäik
03/1999 - M-Partner Keelekeskus tegevdirektor / firma juhtimine
09/1997 - M-Partner Personali ot-singitegevdiirektor / firma juhtimine
10/1995 - 08/1997 Mainor-Part-

ner/ personaliotsing, konsultatsioon-osakonna juhataja / osakonna juhataja/osakonna töö käivitamine ja juhtimine

Keelteoskus
Eesti emakeel
Vene kõnes väga hea, kirjas hea
Inglise kõnes hea, kirjas hea
Lisainfo: Praktika igapäevatoos, suhtlemine välisklientidega
Soome kõnes hea, kirjas keskmine
Lisainfo: Praktika igapäevatoos, suhtlemine välisklientidega

Arvutioskus
keskmine tase - CorelDraw, MS PowerPoint, MS-DOS, SQL, Windows 95/98, Windows XP spetsialisti tase - Access, MS Excel, MS Internet Explorer, MS Word

Tänasest lehest loe:

Kalakasvatatajatel on oma professor lk. 2

Angerjast nii ja naa- lk.3

Kalajõed kaitse alla ja tiigikala piiri taha - lk.4

EKL -15 aastane, pealikute kõnedest- lk.5

Meie vanu lehti sirvides lk. 6

Ajakirjanik Ülo reisikiri Madissoode poole lk.7

Kalaturismi pakkujad- olge innovaatilise- mad lk. 8

Mõne reaga minu plaanidest

Mina olen Aivar Pehme ehk pehmetelt öeldes Aivar. Kui mitte muu, siis vähemasti nimi peaks küll kergesti meelde jääma.

Praegu omandan kõikvõimalikest allikatest aktiivselt teadmisi kaladest ja kalakasvatusest Minu eelnevad tööd ja tegemised ei ole siiani olnud kaladega seotud.

Olen ligi 10 aastat tegeleenud eraettevõtluses juhtimise ja organiseerimisega. Ise arvan, et need omandatud oskused ja kogemused äritegevusest on kasulikud ka EKL-is hästi ja tulemuslikult töötamiseks.

Samas pean ütleva, et kalad ei ole minu jaoks päris võõras teema. Kalastamist alustasin juba 3-aastasena kui isaga koos ühiste kalaretkede käigus mööda jõeääri müdistasin. Õnnegepüük on minu harrastuste nimistus jätkuvalt esindatud.

Minu tõsisem huvi kalakasvatuse vastu sai alguse kalastamisest, st pidevast kokkupuutest tõsiasjaga, et kala on nii nirult vähe. Sealt edasi tekkis mõte, et kui teda nii vähe on, siis äkki kasvataks teda juurde... Hakkasingi otsima erinevatest allikatest infot kalakasvatuse kohta, uurisin siit ja sealnt ning lõpuks olen ma nüüd siis EKL-s.

Selle artikli lugejaid aga huvitab kindlasti rohkem see, mida ma teen ning mida mul on plaanis teha EKL-i liikmete heaks. Pikemalt venitamata asun siis asja kallale:

Olen ametis olnud napilt 2 kuud ja selle aja jooksul peaausjalikult püüdnud aru saada kalakasvatuse olemusest ja selle olukorrast Eestis. Oma arusaam on juba kujunenud aga eks teadmiste/kogemuste hankimine jätkub ning selles osas pole lõppu näha.

Minu nägemus lähema aja tööst on järgmine:

1. Kalakasvatuse arengukava väljatöötamine
2. Eesti kala kaubamärgi väljatöötamine ja selle tutvustamine
3. Kalakasvatatajate tootjateühenduse loomine
4. Uute tehnoloogiate ja know-how hankimine

Ülaltoodu on algava poolaasta üldplaan, mis omakorda koosneb paljudest pisiasjadest. Selle plaani realiseerimiseks on aga vaja maksimaalset panust EKL-i liikmetelt ja sellega seotud isikutelt/organisatsioonidelt.

Mida tahaksin eelkõige rõhutada on see, et kalakasvatatajad PEAVAD tegema koostööd, eriti meie tingimustes, kus me muu maailmaga võrreldes oleme pisikesed tegijad. Senikaua kui igaüks tegeleb omaette ja „kon-

kurenti“ üle kavaldades, ei saavuta eesti kalakasvatuse arvstatavaid mastaape ega mõjuvõimu.

Organiseeritult ja täpselt tegevust paneerides aga oleks võimalik saavutada järgmised eesmärgid:

1. Riigi toetus
2. Parem läbilõõgivõime turul (nii kohalik kui ka välisurg)
3. Euroopa rahade saamine tootmise edendamiseks

Eelpool toodud eesmärkide saavutamiseks on vaja koostada vastavad töörühmad, millised valmistavad oma kompetentsi piires ette konkreetse valdkonna tööplaanid ja aitavad neid realiseerida.

Ainult selgelt püstitatud eesmärkide, ühtse tegetsemise ja loogilise tööjaotuse tulemusena saame me arenda ja saavutada oma tahtmise.

Esmakordselt on Eesti kalakasvatatajal oma professor

18.06.2004 /EMPÜ ametlik teade/

Käesoleval õppeaastal viimast korda koos olnud Eesti Põllumajandusülikooli nõukogu valis ülikoolile kaheksa korralist professorit.

Tänase nõukogu otsusega valiti sealhulgas:

kalakasvatuse professori ametikohale kalakasvatuse osakonna juhataja **Tiit Paaver**;

rakendushüdrobioloogia professori ametikohale vanemteadur **Ingmar Ott**.

Lisaks korraliste professorite valimisele nimetati ka üks emerit-professor. Aunimetus anti loomakasvatusteaduste instituudi aretusosakonna juhatajale ning endisele EPMÜ rektorile prof **Olev Savelile**.

Õnnitleme kõiki! Ja esitame kolleeg Tiidule mõne küsimuse.

■ Haljas kohtumisel Riigikogu maaelukomisjoniga - Tiit on hämmingus, sest riigikogulasest nimekaim lahkus tema mütsiga... Ka teise Tiidu müts sobib, nagu näha..

1. Kolleegid õnnitlevad Sind! Nüüd on meil ka kalakasvatatajal professor! See Sul juba perekondlik suundumus, oled üles kasvanud akadeemilises õhkkonnas.

Geneetika jaoks küllalt tavaline küsimus, millele pole lihtsat vastust – kui palju meie kujunemist mõjutab keskkond, kui palju geenid? Kindlasti on kasvamine bioloogide perekonnas (isa oli tippteadlane, akadeemik, ema lõpetas ülikooli ihtioloogina) mõjutanud minu huvisid ja tegevust. Kuid tänu teadlasest isale sattusin juba keskkooliõpilasena Võrtsjärve Limnoloogiajaama kalade ja veekogude uurijate noorde loomingulise seltskonda, kus Henn Haberman, Kalle Laugaste, Madis Tammert ja paljud teised vormisid minust teadlase. Kolmanda mulle mõju avaldanud tegurina nimetan häbenemata suurte Vene teaduskeskuste - Leningradi ja Moskva instituutide ja ülikoolide intensiivset teaduslikku õhkkonda. Kaitsesin teaduskraadi Leningradi Ülikoolis. Minu õpetajaks oli professor Valentin Kirpitsnikov, kes juba 1976! aastal mulle, esimese aasta aspirandile lõunalauas avalikult ja kõvasti ütles: „Ma arvan, et Balti riigid peaksid olema iseseisvad” ja kellelt oli tohtu palju õppida nii teaduses kui kultuuri tundmises ja inimliku eetika osas. Geenidest aga nii palju, et minu lapsed, kes on küll olnud minuga nii ekspeditsioonidel kui laboris, ei ole huvitunud loodusest vaid pigem inimesega seotud probleemidest.

2. Milline saab sügisest olema EMPÜ uus struktuur ja kus kalakasvatatajad seal positsioneeruvad?

EPMÜ struktuur muutub järgmisest aastast kui senise Loomaareteaduskonna ja Loomakasvatusteaduste instituudi liitmisel tekib põhimõtteliselt uue ülesehitusega ja täiesti uue juhtkon-

naga Loomaareteaduste instituut. Selle sisene ülesehitus on paika panemata ja milline saab seal olema kalakasvatusega tegelevate teadlaste koostööd endiste Agronoomiateaduskonna ja Zooloogia ja Botaanika Instituudi asemele tekkiva Agraar- ja Looduskeskkonnateaduste Instituudiga.

3. Kuidas mõjutab professuuri loomine kalakasvatuse kui koolituse ja teadustegevuse edasist käiku ja elujõudu?

Sisuliselt ei muutu midagi, sest ei loodud mitte uut üksust, vaid tõsteti kalakasvatuse uuringutega tegeleva üksuse juhi aukraadi. Töötab ikka inimene, mitte ametinimi ja püüan anda oma parima.

4. Mõnes kursuses puhtalt kalakasvatuse tudengeid praegu on ja kas vastuvõtt jätkub?

Kalakasvatuse õpetamise kord on küllalt keeruline – kolm aastat õpivad tudengid üldist loomakasvatust ja puutuvad kalaga üpris vähe kokku. Saanud kolme aastaga loomakasvatuse bakalaureuse hariduse lähevad nad (enamikus) edasi magistriõppesse, mis kestab kaks aastat. See on juba kalakasvatuse õppimine ja selle järel peaksid nad olema valmis töötama meie erialal. Praegu on 8 üliõpilasega esimene lend lõpetanud bakalaureuseõppe teise kursuse – seega jääb veel üks aasta loomakasvatuse õpet ja kaks aastat kalakasvatuse õpet, enne kui esimesed lõpetajad nn tööturule jõuavad. Ka sel aastal võetakse sama skeemi järgi õppima umbes 12 üliõpilast

5. Millal näeb ilmavalgust uus kalakasvatuse õpperaamat? Vajadus?

Kardan, et tervikliku õpperaamatu „Kalakasvatuse” väljaandmine käib

meil üle jõu – nii kirjutamise kui trükkulude katmise poolest, seepärast mõtlen materjalide järkjärgulisele avaldamisele – näiteks võiksid ilmuda üksteise järel „Kalakasvatuse taastootmise käsiraamat”, „Vähk ja vähikasvatuse”, „Karpkala kasvatamine väiketiikides”... Ja seda loodame teha lähiajal, sest vajadus on kindlasti olemas. Nii meie osakonna kui kõigi kalakasvatatajate poole pöördutakse pea iga päev küsimustega, mida õpikust oleks lihtne vaadata. Paraku paneb lugejate arvu kaudu asja paika majandus – Rehepapiga võrreldavat tiraazi kalakasvatuse õpikul loota pole.

6. Mis on Sinul-osakonnal praegu olulisim õppe- ja teadustöö?

Temaatilisel on endiselt keskne molekulaargeneetika – lõhe, vikerforelli jt kalade DNA uuringud, sest ülikoolis töötavatele teadlastele eraldatakse riigi raha vaid rahvusvahelisel tasemel olevate teadusartiklite tootmiseks. Õppetööd võime teha, kuid selleks eraldatav raha moodustab 5 % meie eelarvest – seega vastava osa ka professori palgast ja töökoormusest. Aga professor peab kirjutama aastas mitu teadustööd maailma tunnustatud ajakirjadesse. Valmistume ka väärikalt esinema septembris Tallinnas toimival Euroopa Ihtioloogia Kongressil.

7. Milline on Sinu nägemuse kohaselt Eesti kalakasvatuse homne päev?

Ükskõik kui lootusrikas ma oleks ja kuidas ma ka tahaks näha kiiret

arengut, ei julge ma seda prognoosida. On palju märke, et lõpuks võiks kalakasvatuse hakata tulema investeeringuid ja tehnoloogia uuenuma ning toodang kasvama, kuid seni on need olnud vaid esimesed pääsukesed, kes pole kevadet toonud. Kalakasvatuse kui majandusharu rahaline maht (tähtsuses toodang korrutatud tootjahinnaga) on viimasel kümnend aastal kõikunud allpool 25 miljoni krooni taset ja raske on isegi öelda, et oleks saabunud stabiliseerumine, rääkimata tõusust. Ainus kiirelt arenenud kalakasvatuse suund on olnud kalaturism. Lähima viie aasta ülesanneteks julgeksin püstitada, et vikerforelli tootmine ületaks 1000 tonni piiri ja tekiks ka kiirema käibega portsjonforelli tootmine, et angerjakasvatuse saaks mitu, et vähikasvatuse hakkaks pakkuma ja eksportima ka kaubavähi ja vähi paljundamine jõuaks tasemele, kus pole enam vaja suguvähe koguda loodusest, et taastootmise finantsbaas laieneks ja ta ei sõltuks ainult KIK rahadest, mis on orienteeritud vaid kaitsealustele liikidele – seega tekiks uuesti ka teiste kalade asustusmaterjali turg. Ise loodan kaasa aidata uusima kalakasvatustehnoloogia Eestisse toomisele ja kasvatada kvalifitseeritud tööjõudu selle kasutamiseks. Selleks vajab aga kalakasvatatajate abi – eriti kahes asjas. Kui kalakasvatuse ei laiene ja töökohti ei teki, pole ka tudengite õpetamisel mõtet. Ja kui tudengid ei saa praktiseerida kogenud kalakasvatatajate käe all, jääb nende haridus puudulikuks.

Angerjast- järveuurija pilguga

2002. aastal kinnitatud riiklikku kaitset vajavate ja ohustatud kalaliikide ning kalavarude taastootmise programm (2002-2010) näeb ette suurendada ohustatud kalaliikide arvukust Eestis ja luua avaramad võimalused vääriskalade püügiks.

Angerjas on Eestis ainus kalaliik, kelle kasvatamine looduslikes vetes end majanduslikult ära tasub. Meil on angerjakasvatusega seni tegeldud valdavalt Peipsi vesikonna järvedesdes, eeskätt Võrtsjärves, kust ta on olnud peamine tööduskala enam kui veerand sajandit. Ainult paaril viimasel aastal on väike kogus (ca 15 t) angerjat kasvatatud otse kaubakalaks AS Triton PR kalakasvanduses. Paljude meie angerjale sobivate väikejärvede potentsiaal oli seni kasutamata.

Selgitamaks angerjakasvatusega seotud küsimusi on KIK toel käigus mitu uurimisprojekti, mille esimesed tulemused ka käes. Angerja leviku ulatuse uurimine ning angerjasaakide pikkuseline ja vanuselise koosseis kinnitavad, et Võrtsjärve asustatud

angerjas rändab ka juba maimuna järvest välja, asustades kogu Peipsi vesikonda. Seetõttu pärineb pea kogu Peipsi valgala veekogudest viimastel aastatel püütud angerjas just Võrtsjärvest. Asustamiskoha lähedal nii üles- kui allavoolu on angerjat kohati isegi rohkem kui veekogus, kuhu teda asustati. Allavoolu väheneb nende arvukus sõltuvalt kaugusest. Angerja looduslik arvukus väljaspool Võrtsjärve ja Peipsi vesikonda on kolm kuni neli korda madalam. Rändeteel asuvad suuremad tammid ja paisud ei ole takistuseks klaasangerjale, küll aga ei suuda neid ületada ettekasvatatud angerjad. Viimane on lisaks majanduslikule tasuvusele üheks põhjuseks, et alates 2000. aastast on üle mindud ainult ettekasvatatud angerja asustamisele. Angerjate kasvatamisega asustamiseks sobivasse mõõtu tegeleb AS Triton PR kalakasvatus Võrtsjärve ääres.

Eelmise aasta lõpus kutsus Euroopa Liit oma liikmesriike ja kandidaat-riike üles välja töötama riiklikke angerjamajanduse tegevuskavasid.

Kuna klaasangerja arvukus on Euroopa rannikuvetes ohtlikult vähenenud, tuleb liigi kaitseks täiendavad meetmed tarvitusele võtta. Eeldatavalt tuleb vähendada angerjamaimude koguseid, mis viiakse tema loodusliku leviku piiridest välja (Aasia riigid).

Päevakorras on samuti kinnistes süsteemides angerja otse kaubakalaks kasvatamise vähendamine. Eeltoodud printsiipe silmas pidades on Eestis senitehtu olnud säästev ja loodusesõbralik. Ainus küsimus on angerja vaba väljarände võimalused Peipsi järve vesikonnast, sest takistuseks on Narva HEJ tamm. Kuna tamm asub Vene riigi poole peal ja on nende jaoks strateegilise tähtsusega objekt, ei ole seni kahjuks õnnestunud teavet angerja rände kohta sealt saada, rääkimata spetsiaalsest uuringust. Loode-tavasti õnnestub lähiaastatel Euroopa Komisjoni projektide raames ka väljarände küsimus lahendada.

Ain Järvalt

■ „Mul on kalurigeenid, Võrtsjärvest püüdsid kala minu isa ja vanaisa. Olen ka ise kalur olnud“.

Raivo ajalehele „Sakala“, aprillis 2004

KIK rahastab kalavarude taastamist

Keskonna- investeringute Keskus (KIK) annab tänava kalavarude taastamiseks 6,4 miljonit krooni, mille eest lastakse Eesti jõgedesse, järvedesse ja rannikumerre sadu tuhandeid kalu.

Angerja laskmiseks kuude Kesk- ja Lõuna-Eesti järve on KIK ette näinud 2,7 miljonit krooni.

Tartumaa angerjakasvataja Raivo Puurits, kellel on Kesk- konnaministeeriumiga kalade järvedesse asustamiseks kolmeaastane leping, tõi klaasangerjad Inglismaalt ära märtsi lõpul. Et see on tavalisest ligi kuu varem, loodab Puurits noorkalad juulis vette lasta.

“Klaasangerja hind tegi tänava

Kalavarude taastootmine, KIKi nõukogu otsus 03.02.2004

Projekti nr	Asukoht	Projekti nimetus	KIK [EEK]	Kasusaaja
13	Selja, Pirta, Jägala, Väana, Narva jõgi, Valgejõgi	Lõhe	2 872 800	Põlula Kalakasvatusekeskus
14	Võrtsjärv, Saadjärv, Kaiavere, Kuremaa, Vagula, Hino järv	Angerjas	2 711 000	Keskonnaministeerium
15	Pärnu jõgi	Poolsiirde siig	203 984	Pärnumaa KKT
16	Piusa, Peetri, Pärlijõgi	jõevähk	45 000	Võrumaa KKT
17	Hiumaa rannikumeri	meriforell	435 000	Hiumaa KKT
18	Riguldi, Nõva, Veskiõie	meriforell	95 000	Läänemaa KKT
19	Amme jõgi, Nava oja, Kullavere jõgi	Jõevähk	61 200	Jõgevamaa KKT
20	Nõuni järv	Jõevähk	20 000	Valgamaa KKT
KOKKU			6 443 984	

Kalavarude taastootmine, KIKi nõukogu otsus 11.06.2004

43	Altveski, Kabala paisutus, Lungu psj, Lepiku psj, Räägu psj, Kohla psj	Haug	30 000	Raplamaa KKT
44	Velise, Keila	Jõeforell	25 000	Raplamaa KKT
KOKKU			55 000	

meeletu hüppe, aga maimude kvaliteet on ka tunduvalt kõrgem,” rääkis kalakasvataja. Ta ei avaldanud tänava veekogudesse jõudva angerja hulka, kuid täpsustas, et see on eelmise aastaga samas suurusjärgus.

Eelmisel aastal lasi Puurits Võrts-

järve üle 400 000 noore angerja. Need oli ta Riigihanke hilinemise tõttu ostnud Inglismaa asemel Hollandist.

23.04.2004 00:01
“Sakala”

Raivole - kolm vastuseta küsimust

Esiteks. Kui kiiresti sa täna 1500 meetrit jooksed? Teada on, et olid Eestimaal keskmajajooksus tuntud tegija - ajaga 3. 45,7 koguni N Liidu koondise kandidaat! Hubert Pärnakivi aeg oli 3.57,2 ja Sina olid teine, kes „alla viiekümne“ lippas... Kas Mart Vildi Londonis 1966. aastal jookstud Eesti rekord 3.39,0 täna veel kehtib, on üle löömata?

Teiseks. Kuidas Sul õnnestus KIK'i rahajagajad angerja usku pöörata ja peaaegu kogu taastootmise miljonid „täiega“ aastateks enda suunale meelitada?

Kolmandaks. Oled Sa ikka tsutike õnnelik ka?

Nende küsimustega sõidan täna Võrtsu äärde Raivo angerjakasvandusse ja tahan vastustega tagasi tulla ning homme targem olla.

Eestis on 112 kaitsealust lõheliste kudemis- ja elupaika

Kehtima hakkas keskkonnaministri määrus, mis kinnitab lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ning elupaikade nimistu. Määrus võttis looduskaitse alla 112 lõheliste elu- ja sigipaigaks olevat jõge ja oja, kokku on Eestis kuni 200 lõheliste sobilikku vooluveekogu.

Toodud 112 kudemis- ja elupaiga looduskaitse alla kuulumine tähendab, et seal tuleb säilitada olemasolevad tingimused. Neil jõgedel, ojadel või jõelõikudel on keelatud uute paisude rajamine ja olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset ja veekogu looduslikku sängi ning muudab veekogu hüdroloogilist tasakaalu. Olemasolevaid vee-ehitisi määrus ei mõjuta.

Enamikel vooluveekogudel on määratud lõheliste püasula või neile olulisim jõelõik. 28 peamiselt väiksemat sorti jõge ja oja on määratud lõheliste elupaikadena kogu ulatuses. Lõheliste olulisemate elupaikadena määratud vooluveekogude kogupikkusest 3881 km on nende elu- ja sigipaigana kaitse alla võetud 2102 km e. ligi 54%.

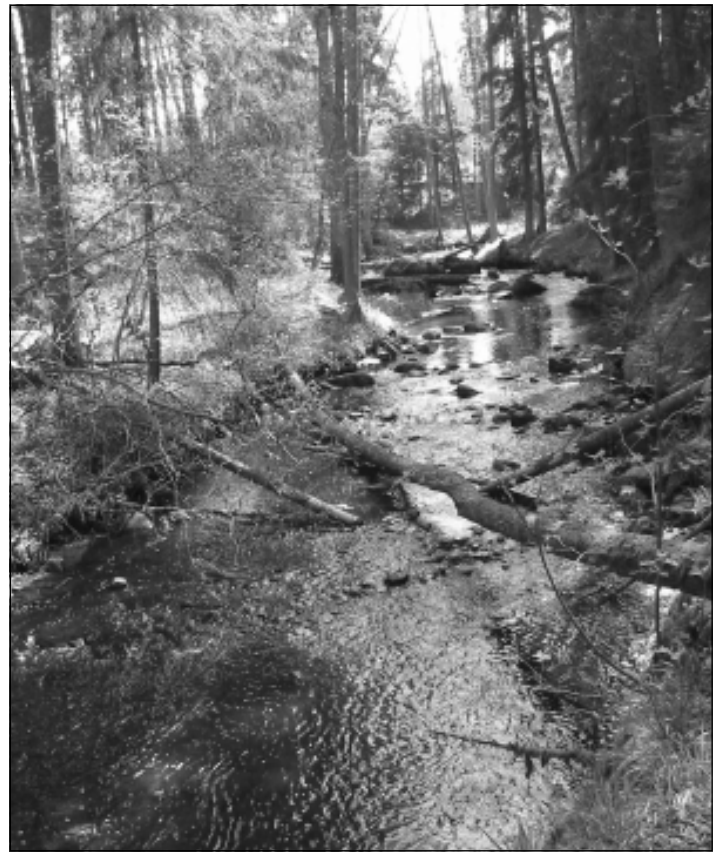
Varasemas, 1996. a. pärit nimistus

“Lõheliste (lõhe, mereforell, jõeforell, harjus) kudemis- ja elupaikade nimistu kinnitamine” oli toodud 125 lõheliste elu- ja kudemispaika. Uues nimistus on võrreldes senisega jäetud välja 33 vähemolulist vooluveekogu ning nimistusse kuuluvate jõgede vähemväärtuslikud lõigud. Juurde lisati 20 olulist veekogu, mis olid varem andmete puudumise tõttu määrusest välja jäänud.

Lõheliste - lõhe, meriforelli, jõforelli ja harjuse - kudejõgede nimekiri on koostatud parima olemasoleva teabe alusel. Kasutatud on Eesti Põllumajandusilikooli Zooloogia ja Botaanika Instituudi jõgede bioloogia rühma ja MTÜ Eesti Loodushoiu Keskkuse kalastiku andmebaasi, Eesti Mereinstituudi poolseid Eesti rannikujõgede uuringute andmeid jm.

Keskkonnaministri määrus “Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu” kehtib alates juulist 2004.

■ **Vainupea jõgi oma metsikus ilus- ka siin võivad forellid ennast nüüd hästi tunda**

Eestis tohib tänavu vähki püüda vaid augustis

Seitsmes maakonnas on vähipüük keelatud.

Keskkonnaminister tugines vähipüüki kitsendades Eesti põllumajandusilikooli loomakasvatusteaduste instituudi ettepanekule, mis lähtus vähkide olukorrast.

Vähki ei tohi ministri määruse järgi püüda: Hiiumaal, Ida-Virumaal, Lääne-Virumaal, Läänemaal, Pärnumaal, Raplomaal ja Viljandimaal.

Keelatud on püüda vähke, kelle pikkus otsaorgi tipust laka lõpuni on väiksem kui 11 sentimeetrit.

Vähkidega on lood kõige paremad Saaremaal. Seal tohib ööpäevas anda loa 500 püügivahendile.

Jõgevamaal võib loa anda vaid 40 ja Järvamaal 50 natele või mõrrale. Ühe vähinata või -mõrra ööpäevase kasutamise eest tuleb sõltuvalt maakonnast maksta 25-30 krooni. Saaremaal on mõrra tasu 50 krooni.

■ **Forellimaimud kosuvad ...kaugel see sügiski on.**

Press meie probleemidest

Äripäev 04.06.2004

Kuna Eesti kalakasvatatel puudub ELis aktspteeritav tunnustus, ei saa nad oma eluskala endiselt liidu maa-desse müüa.

Nad saavad müüa, kui saavad tunnustuse, ütles veterinaar- ja toiduameti loomatervise osakonna juhataja **Mati Nautras**. Tunnustuse saamiseks on vaja, et kalakasvatataja kuuluks riikliku seireprogrammi, mis jälgib, et kasvandused ei ole ohtlikke haigusi.

Seireprogramm käivitati möödunud aastal, kuid seni ei ole veel ükski ettevõtte tunnustust saanud, sest proovide vastuste kohta ei ole ametlikku raportit laekunud.

Eesti Kalakasvatatajate Liidu tegevjuhi **Aivar Pehme** hinnangul võib Eesti kalakasvatataja praegu kaubelda oma-suguse tunnustamata kalakasvanduse-ga Euroopa Liidus, samamoodi saavad nakatunud kasvandused kaubelda teiste nakatunud kasvandustega, küll aga ei saa tunnustamata kasvanduse müüa oma kala tunnustatud kasvandusele ja nakatunud kasvandus nakatumatule kasvandusele. Nautras ei ole selle seisukohaga päri, kuid ei soovi tingimusi ka täpsustada, öeldes, et selgus saabub lähiajal.

Pehme sõnul ei ole tunnustust loota enne paari aastat, sest tunnustuse saamine eeldab mitmeaastasi uuringuid kasvanduses, et veenduda nakkusohutuses. Eestis ei ole ka laboreid, kus vastavaid analüüse teha, nii tuleb vajalikud proovid teha välismaa laborites, lisas Pehme.

Praegu on Eestil tekkinud probleem eluskala viimisel Lähti. Samaselt Eestiga on Läti kasvandused tunnustamata ning kasvandused võiksid üksteisega kaubelda. Paraku jonnib Läti veterinaaramet ja nõuab meilt tunnustust, selgitas Pehme.

Eesti suurima angerjakasvatataja ASi Triton PR omanik **Raivo Puurits** kardab, et Eesti kalakasvatatajad võivad saada ühise tunnustuse. Nimelt võimaldab ELi direktiiv tunnustada iga kalakasvandust eraldi ning ka Eestit kui ühte võõndit tervikuna. Viimane eeldab, et määratud aja jooksul ei ole üheski Eesti kalakasvanduses teatud haigusi esinenud. Kui aga ühes farmis avastatakse mingi ohtlik haigus, tähendab see automaatselt väljaveokeeldu kõigile Eesti kalakasvandustele, selgitas Puurits. “Ametnikule on aga kogu võõndi tunnustamine oluliselt lihtsam kui iga farmi eraldi hindamine,” ütles Puurits. “Nende töökoormus oleks oluliselt väiksem, kui kogu piirkonda tunnustataks.”

Pehme hinnangul ei kujutaks üksikutele kalakasvandustele probleemi see, kui Eesti kasvandused saaks ühtse võõnditunnustuse. See kalakasvandus, kus avastatakse nakkus, eemaldatakse tunnustatud kasvanduste nimekirjast, teised saaksid ikka edasi kaubelda, kinnitas Pehme. Nautrase sõnul tuleb need erinevad võimalused enne selgeks rääkida, kui midagi kindlat öelda.

Merike Lees, Äripäev

Eesti Kalakasvatajate Liit -15- aastane

13. juuli 1989. Väike-Maarjas toimus EKL asutamiskoosolek.

Mäletate, vanurid seda ilusat juulipäeva? Kohal oli Soome kalakasvatavate liidu president, kadunud Viljo Orpana. Teemaks - Eesti kalakasvatavate koondamine oma liitu. Pusiti valmikspõhikirigi. Astujaid 70 liiget, 6 auliiget ja 18 juriidilist liiget. Aeg ise oli ärev. Sealsamas said soovijad Jaak Veisseriku utsitamisel ka Eesti Komitee liikmeks astuda. Kirovlaste esimees Oskar Kuul – mustad prillid ees, praavitas põhikirja : tahate siin „särje silmavaatelegi“ poliitilist jumet anda?. Oma väikses kõnes ütlesin, et kalakasvatus on osa eesti kultuurist. Raadiomees Ott Kool andis meie sõnumi eetrisse.

Sest aast, kui mõisahärrad 1895. aasta suvel peo ja pauguga Antsla tiigimajandi avasid, hakkas meie püha üritus pihta.

Kui punavõim pööras ja mõni räägib, et palju pööras, sai meie omaks nii vesi kui kala. Ettevõtlikud kolhoosisesimehed tegid nagu kunagised parunid- rajasid kalakasvandusi: Vil-des, Väike-Maarjas, Pajusis, Ilmat-salus.. Seda tehti üksteise võidu, kui-gi kala lihaks ei loetud, kala lihaplaani ei katnud. Kalasööta võeti ka, kust saadi. Lihakombinaatide värava taga oli põrnajärjekord.

Kala oli muidugi hinnatud „valuutaks“ igasuguste varustamisküsimuste juures. Ja antud piirkonna rahvas sai taolistest lokaalsetest kasvandustest värsket kala osta, kasvõi peolaualegi.

Roheline tuli anti kalakasvatusele siis, kui kalurikolhoosid asja üles võtsid. Ene sealt kõrgelt korruselt keelas ja käskis! Eesliinil olid kirovlasted, ehitasid terve keti kalakasvandusi. Kõik tuli Moskvast! Hädad ka. Nii arvati, et eestlased, kes kasvatasid kolmandiku NLiidu forellist, võiksid selle rabamise peale suure üleliidulise preemiagi saada. Tuli täita palju pabereid ja muidugi vene keeles. *Tsihvrrõ!* Et piltide pääl kobedam välja näha, sai isegi lokid pähe tehtud... Ja siis, kui asi jõudis Moskvast otsustamise faasi, selgus, et sõna „kala“ on tabu! Põhjus- vene kalandusminister oli „pättust“ teinud: välismaale skumbria konservide pähe „kogemata“ musta kalamarja saat-

nud! *Sic transit gloria mundi!*

Uued tuuled

Siis tulid Eestimaale need laulmise ajad - vabadusest lauldi öölaulupidudel ja Balti ketis. Pöörded jõudsid ka kalakasvandustesse. Jälle pöörati - sedapuhku sai nii kala kui vesi kellelegi pärisomaks. Algul tundus, et kõik on väga häa. Aga õiget omaniku-olemist tuli alles õppida. Selle käigus on meie keskis toimunud suur selektsioon- kes julges laenu võtta, kes julges projekte kirjutada, kes käis Euroopas uuendusi otsimas...kellel tekkis startikapital, metsast või mujalt. Või kes püüdsid Põrgupõhja Jürka kombel ainult oma tööga õndsaks saada.

Nüüd hakkavad vettevisatud kalakasvatavad kihistuma – selle järgi, kellel on omafinantseerimiseks raha ja kellel pole. Nii kiiret kihistumist pole Eestimaa majanduses seni veel kunagi toimunud, isegi mõisate lagunemise järel mitte.

Ja ongi käes tänane, 30. juuli hommik

Tuleme kõik Raivo Puuritsa kodutallu, kaema, kuidas temal ja ta angerjatel läheb. No hästi läheb: ta leidis mõtte, mis toidab nii oma peret kui järve-angerjate kaudu ka paljude kalameeste peresid. Raivo on optimistlik ja mõtteerk mees!

Täna kõneleme siin, Võrtsu ääres, sellest, mida oma ametiliidus edasi tegema peaksime. Üks on selge: kodumaine kalakasvatus ontänase Eesti majandusruumis oma koha hõivanud. Tuleb olla koostööaldis, sest ühekaupa ei tee meie kalakasvandused ära suurt midagi. Suurde Euroopasse tuleb minna koos, kõike kasvatatut – kala ja vähki ühte koormasse kokku pannes. See aga tähendab uudset ja erksat liginemist paljudele sõlmküsimustele.

Kuhu terve meie liiduga liikuda, kus metsataguste tootjate nimel kohal olla- seegi küsimus on tähtsam kui kunagi varem. Eesmärk saab olla vaid üks- kalakasvatavad peaksid EKL ridades tundma ennast nagu kalad vees- mõnuses veekihhi sügavuses ja seeditava ninaesisega.

Aga veekihtides on nii särgei, kui havisid.

Ilme Post

EKL presidendid on öelnud

/Sulgudest leiad nende valitsemisaastad/

Mart Kangur 1989-1992

Olen ka kogunud, et EKL blankettidel saadetud kirjad avaldavad ametkondadele enam muljet- ja kardetakse ühiskondlikke organisatioone, nende käratsemist ja survet.

Raha küsimisega on tulemus suuresti ette teada- kultuur, haridus, teadus- kõik loodavad toetusele. Olen käinud näiteks Põlulale raha nõutamas. Kohe küsitakse- kellele Põlula kuulub ja kas raha jõuab kalakasvatusele.

Mare Puhk 1992-1995

Rasketes oludes peavad kalakasvatavad veelgi enam konsolideeruma ja kokku hoidma ning meie liidul on selles oma roll.

Helmut Auksmann 1995-1997

„Esmarist“ kõneldes: Keegi teist meid aidata ei saa, nagu meie teidki. Igaüks sureb omaette.

/aastakoosolekul kõige ärimehelikumaks peetud sõnavõttust/.

Ene Saadre 1997-1999

Kolleegi iseloomustades: Anu löi Kirovis kalakasvatuse süsteemi. Ta oli mitte ainult kalakasvatuse osakonna juhataja, vaid talle allus ka vastav ehitusosakond. Anu oli laine harja peal. Ja lisaks muidugi Kirovi võimalused. Selle aja kohta räägitakse anekdootlikku tõsilugu, kuidas blond ja võluv Anu olla Moskvast restoraniõhtul ühelt vene ministrilt 5 tonni plekki välja meelitanud.

Aarne Liiv 1999-2002

Kui ainult rentaabluse nimel elada, olnuks läinud aastal /1991/ kõige mõttekam jaanuarikuus olemasoleva raha eest valuutat osta ja mitte raisata seda kalakasvatuse peale.. Siis võinuks suvi otsa tiigi kaldal külitada ja aasta lõpul jälle valuuta maha müüa.

Sivar Irval 2002-2004-

Kindel on see, et kasvatatava kala hulk Eestis suureneb lähiaastatel mitmekordselt- küsimus on selles, kes meie riigi pinnal seda äri tegema hakkab ja kuhu läheb või jääb äritulu.

■ Sivari troonikõne Roosna-Allikul 2002.aasta sügisel.

■ Kogu EKL tegevuse protokollib ja hoiab rehkenduse korras hoolikas Marje Aid

Sõnumeid meie infolehtedest

Oma ajaleht, kuigi väikeses tiraažis ja kirjutatud meie endi poolt nii hästi-halvasti kui me oskame, on siiski üks peamisi Eesti kalakasvatajaid ühendavaid tegureid. Võib liialdamata öelda, et see on ka meie Liitu koos hoidev jõud. Muidugi ei suuda miski meile praegu anda sellist läikpaberil ja värvpiltidega ajakirja nagu naabritel soomlastel. Rääkimata suurte kalakasvatamaade Norra või Suurbritannia arvukatest väljaannetest. Aga meil on siiski rohkem kui lätlastel ja leedulastel, rohkem isegi kui Venemaal! Millal jõuame oma ajakirjani, sõltub kõige rohkem meie kalakasvatajate endi aktiivsusest. Kui saavad jõukaks kalakasvatajad, on jõukam ka EKL ja ka häälekandja olukord paraneb.

Tiit Paaver- 1 (17) 1998

Kui suur on õngitsemisturismi tähtsus Soome kalakasvatajate jaoks?

Õngeturismi turul tarbitakse ära jämedates joontes 5% (600-800 tonni) forellide aastastest kogutoodangust. Peamised liigid on viker- ja jõeforell. Arvamused selle majandusharu tuleviku suhtes lähevad lahku - osa inimesi arvab, et selle suuna tähtsus kasvab tulevikus järsult, teised leiavad, et peagi saabub küllastuspunkt.

Uno Eskelinen- Laukka 1(21) 1999

Tõuaretusest

Meil tuleks alustada aga sellest, et ka kala mahuks tõuaretusseaduse alla ning kalatõugude uurimine, hindamine ja säilitamine Eesti kalakasvatuse konkurentsivõime tagamiseks, impordisõltuvuse ja omakorda sellest tulenevate ohtude vähendamiseks saaks stabiilse tõhusa riikliku toetuse.

Aarne Liiv 5 (25) 2000

Eesti kalakasvanduste forellide liha koostis on üsna sarnane.

Seda iseloomustab kõrge küllastamata rasvhapete s.h. oomega-3 hapete sisaldus (24-31%) ning hea oomega-3/oomega-6 hapete suhe (2,7-4,7). Selles suhtes erineb vikerforell karpkalast, mille oomega 3 rasvhapete sisaldus oli võrdlemisi väike (2-13 %) ja oomega-3/oomega-6 hapete suhe alla 1. Erinevate Eesti forellikasvanduste toodangu sarnasus on ka loomulik, kuna enamuse majanditest kasutas uuringu ajal Aller Aqua söötasid ning ka varem kasutatud Dana Feedi sööt ei erine Alleri omast. Ilmne on ka, et kalaliha rasvhappeline koostis sarnaneb sööda omale. Eesti kalad ei erine oomega-3 hapete sisalduselt ega muude näitajate poolest Soomest ja Norrast imporditud kalast. Võime järeldada, et Eesti kalakasvanduste forell on tervislik toiduaine ja ei jää alla kvaliteedilt importkalale.

Tiit Paaver 3 (27)2000

Konverentsimuljeid

Suurimad linaskitootjad on Prantsusmaa, Tšehhi ja Hispaania (kogutoodang umbes 2000 t aastas). Linaski liha on maitsev ja kalagurmaanide hulgas hinnatud, kusjuures fileesaagis on kõrgem kui karpkalal. Lihale on iseloomulik kõrge küllastamata rasvhapete sisaldus ning rasv akumuleeritakse filee pinnale ja intramuskulaarselt, mis on oluline maitseomaduste seisukohalt. Samas võib linaski liha kiiremini rikneda, sest lihaste kõrge energiasalduse tõttu on surmajärgne pH langus üsna järsk, mis põhjustab kudede kiiremat autolüütilist degraadatsiooni.

Rõhutati, et linask ei ole toidukonkurentsi tõttu sobiv kaaslane karpkalaga koos kasvatamiseks. Sobiva kasvatustehnoloogia kasutamisel on võimalik Kesk-Euroopa tingimustes toota 1. suvel 5-30 g, 2. suvel 150 g ja 3. suvel üle 400 g raskusi linaskeid, kusjuures kõrge energiasaldusega granuleeritud söötade kasutamisel ei ole hektarisaagid väiksemad kui karpkalal. Süsivesikute seedimisvõime on aga linaskil madalam kui karpkalal ja seetõttu ei ole teraviljaga söötmine eriti efektiivne.

Riho Gross 1(28) 2001

Magistrikraadiga kalakasvatajad tulevad ülikoolist 2007. aastal

2002. aastal võtab Eesti Põllumajandusülikool esmakordselt riikliku tellimuse alusel vastu üliõpilasi kalakasvatuse erialale. Kolme esimese õpiaasta

jooksul omandavad üliõpilased loomakasvatuse üldhariduse, kahe magistriõppe aasta vältel kalakasvatuse alase erihariduse. Esimesed kalakasvatajad peaksid lõpetama ülikooli magistrikraadiga 2007. aastal. Alates 1980ndate keskpaigast pole Eestis kalakasvatajaid välja õpetatud.

2 (32) 2002

Häid kalakasvatuse uudiseid

Kalatalus Härjanurmes valmisid 2002 aastal Eesti jaoks uude konstruktsiooniga forellitiigid (fotol). Vett kasutatakse korduvalt – ta läbib kolm järjestikku asuvat basseini, kuid enne järgmisesse sattumist eemaldatakse fekaalid ja vesi rikastub läbi bioblokkide voolates hapnikuga.

5 (33) 2002

PÕUD...

Juba augusti lõpus tuli Roosna-Alliku kalakasvandusse kokku Eesti Kalakasvatajate Liidu juhatus arutamaks tekkinud olukorda. Ilmatsalu tiikide pindalast (125 ha) oli selleks ajaks alles üks kolmandik kuni pool. Roosna-Allikul moodustatud kriisitoimkond tegi ära suure töö, kogus kokku esialgse kahjusumma – üle 8,7 miljoni krooni - ning kiri näpus, mindi põllumajandusministri hr. Jaanus Marrandi jutule. Kui põllumeestele oli selleks ajaks põud juba lõppenud, sest kasvuaeg oli möödunud ja saak hakkas salvedesse saama, siis kalakasvatajatele oli see alles haripunktis. Minister arvas, et ehk saab osaliselt – 1...2 miljoni krooniga kalakasvatajate põuakahjud mingil määral hüvitada. Kui head uudised Põllumajandusministeeriumist hakkasid asenduma halbade, pöördusime toe saamiseks ka Riigikogu Maaelu- ja Rahanduskomisjoni poole.

Kahjuks ei leidnud Maaelukomisjoni ettepanek suurendada põllumeestele põuakahjudeks ettenähtud summat 101 miljonit krooni 2 miljoni krooni võrra Riigikogu saalis valitsusparteide toetust.

■ Jaak Võsu: „Kas karpkala kasvab jõudsamalt kui tuurakala?“ Ilmatsalu Viktor – mõtleb veel: ei tea, kas tasub entusiasmi tappa...

Aegviidu Nelijärvel toimus 18. mail 2004 kalakasvatatajate seminar

Teemad: kalasööt, söödamaaterjalid; söötmissüsteemid ja –skeemid; hapniku- ja filtratsioonisüsteemid moodsas kalakasvanduses; kalahaigused.

Esinejad: BioMar'i söödatehase spetsialistid – Andres Andreassen, Helma Slierendrecht,

Arne K. Pedersen. Harri Orenius –Soomest /kalade vaktsineerimine/. Kokkuvõtvalt loengutest.

Kalade söötmisel on vaja täpsust ja kogemust. Söödakoguste tabelijärgsel doseerimisel võib kevadel söödakogust suurendada ning enne kriitiliste perioodide saabumist vähendada- jälgi kalade isu! Toitmise tava peab kohanema veeloludega - veetemperatuuri ja hapnikusalduse kõikumisega. Siin on ka suurim eksimise võimalus ning majand söötmisviga dega miinusesse ajada!

Suvel, parimal kasvua ajal anda kvaliteetsemat sööta: selles oleks enam head, rasvarikkamat kalajahu. Kiirel vee soojenemisel tekivad kalal heledamat värvi ekskrementid- st. et kala ei seedi kõike pakutatavat lõpuni ära! Kui kalal pole isu, ära sööda, kuid hiljem võid söödakoguse kompenseerida.

Kalasöödad on 2000-ndast aastast alates kiiresti kallinenud, sest söödakala ja kalaõli on maailmas muutumas piiratud ressursiks. NB! Hiina kalaõli ja kala tarve kasvab aastaga 30%!

Kalahaigustest- EL-s pole lubatud malahhiitroheline /kantserogeen!/. Kasutamise korral võidakse hävitada

■ Ettekannete vaheaegadel saadi vestelda omavahel

kogu kalakari ning majand sattub põlu alla. Kunagi vannitamisel kalasse sattunud malahhiidi „leiaavad“ oma ana-

lüüsid kalatööstused. Taani ja Soome ei kasuta malahhiiti juba 15 aastat.

Taanis on 1999. aastast alates uuritud *Flexibakterit*, kuid hästi toimivat vaktsiini pole veel leitud. Furunkuloos on Euroopa kalakasvandustes taandumas ning esile kerkimas nn. punasuuhaigus.

Kalakasvatustehnoloogia on uuenemas. See toob kaasa intensiivmeetodite võidukäigu. Selleks ehitatakse ümber seniseid kasvandusi.

Toodi näide taanlaste tehnoloogial põhinevast rekonstrueeritud Adleri forellikasvandusest, kus enne oli 106 basseini ja veetarve 1000 l/sek. Nüüd on uued biofiltritega, seedimisjätkide kollektoritega ja aeraatoritega basseini 10+10 ehk 1/10 endisest pindalast. Neis on 5-kordne veekasutus ehk 200 l/sek.

Taolistel uuendustel on mitu eesmärki: 1) vähendada hapniku ja veetemperatuuri kõikumist; 2) vähendada veekulu ja tõsta kasutatava vee temperatuuri ning rikastada seda hapnikuga, muutes kasvatusprotsess aastaringseks.; 3) eelnev tehnoloogia võimaldab tegelda ökoloogilise, keskkonnasõbraliku tootmisega.

Üks taoliste põhimõtete uue majand, tootmisvõimsusega 350 t/aastas maksab ehituskuludena 500 000.- eurot.

Seminar oli väga innovaatiline ja kasulik.

I.P.

Kui ametist saab hobi

Bioloogist ajakirjaniku Ülo Tootseni väike reisikiri ühe juubilariga poole

Ajakirjanikuna tuli mul omal ajal käia siin palju kordi lugusid tegemas kuulsast Lenini nimelisest, hiljem Linda kolhoosist, eriti selle kalakasvandusest. Siis sain lähemalt tuttavaks tollal juba tuntud kalakasvatatajate **Arnold Nikluse** ja **Rein Madissooga**. Mäletan, kord kutsus majandi esimees **Arvo Taal** meid lugu tegema haruldustest, bestritest.

Nonde harulduste kasvatajaks, “perenaiseks”, nagu Taal tunnustavalt nimetas, oli tollal **Evi Madissoo**. Tema ongi meie tänase leheloo üks juubilaridest.

Aga Evi õppis, nagu öeldakse, elust enesest, peamiselt kalakasvatatajast abikaasa Reinu kõrvalt. Tema õppis ELVI-s korraldatud kursustel.

Kui võim ja valitsus vahetusid, majandid likvideeriti, lagunes sõna otseses mõttes ka Linda kolhoos, kalamajand jäi peremeheta, on seda õieti tänaseni. Madissoodel õnnestus erastada praeguse Tiigi talu maa ja maja koos 34 ha tiikidega. Toosama koht, kus on nood kunagised *besteriit* tiigid ja kus nad majandi ajalgi elasid.

Kalakasvatus on jäänud Evi ja Reinu tööks tänaseni, nüüd küll pigem

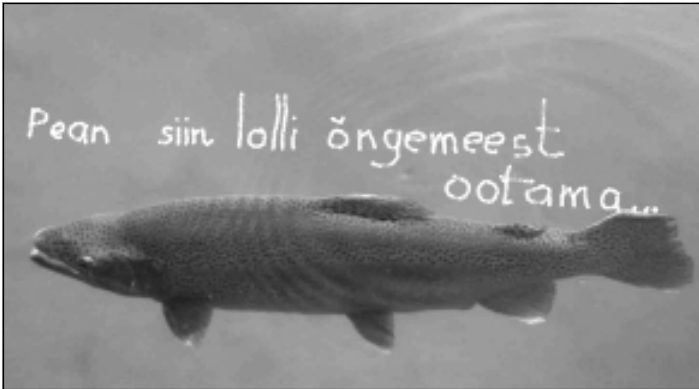
hobina. Suur probleem on tiikide kinni kasvamine. Kui pere kinnistu endale sai, oli praeguse suurima tiigi, õieti järve asemel paras mets. Sellest sai mitme aasta küttepuid. Kulud paar aastat, enne kui tiik veega täitus, kalad sisse said ja mingist majandamisest võis juttu olla.

“Kalatiigid pole ju pankade arvates mingi väärtus, väga kahtlane tagatis. Ei nende vastu anna keegi laenu”, on Evi ja Reinu senine kurb kogemus.

Ega kalaturgu siin kauges maakandis kerge leida pole – Antsla turule

ehk saab mõned kilod viia. Ülejäänud läheb ikka lähematele naabritele, lastele nende peredega, tuttavatele, külalistele. Eks see praegune ikka rohkem hobikalakasvatus ole.

“Kui ma majandis palgaline kalakasvatataja olin, ega siis see amet mulle meeldinudki”, pihib Evi ootamatult. “Aga nüüd ei oska ma oma elu ilma selleta siin – vaikes maakohas, oma kalatiikide-järvede ja kalade keskel – ettegi kujutada”. Rein on sellele innukalt päri. Ei saa olla, et kalakasvatus Tiigi talust kaoks!

Kalaturismipaigad - siin on mõtlemisainet!

Nuumkalade muutumine toiduks. (3. juuli Eesti Päevaleht):

„Ei taha ju kogu aeg kõhtu täitmas käia peentes restoranides. Vahel lausa kisub hamburgeriputkasse või mujale kiirtoidukohta, et pista hamba alla midagi labast ja toitvat. Sama kategooria alla käivad ka kalapüügikohad, kus saak kohe ära küpsetatakse ja seda soojalt süüa saab. Erilist gurmaanlust neis kohtades otsida ei tasu, ikka rohkem ajaviidet ja meelelahutust.

Taoliste söögikohtade, võiks isegi öelda, et kalapiknikupaikade ilmumine Eesti ellu on igati tänuväärne, eriti kui arvestada pikki värsket kalata elatud aastaid. Samas on uudsuse võlu juba kadunud... Köögi Komando arvab, et kalapüügi- ja söögikohad võiksid millegagi üllatada, midagi uut välja pakkuda. Näiteks mingeid ürte või marinaade lasta kliendil ise valida, huvitavamast toorsalatist rääkimata. Sest millegipärast tundub, et kui kodus kala küpsetada, üks-kõik, kas õues või toas ahjus, saab see maitavam.“

Õnnitleme!

Õnne süle ja seljaga, muresid katkise kotiga /kahvaga/, aastaid palju ja tore-daid, päevi pikki ja ilusaid!

Raul Pihu	40	(2. juuli)
Mati Saar	55	(11. juuli)
Mart Siion	35	(5. aug.)
Jaanus Tuusti	50	(24. aug)
Evi Madissoo	60	(14. aug)
Ilme Post	65	(21. sept.)
Aare Rätsepp	45	(30. sept)

TASUB TEADA!

Kui oled koba, ent Sulle tulevad külla kauged sugulased, käi ära interneti-köögis www.kokaraamat.ee ja Sa ei pea punastama... Valisin sealt näiteks alljärgneva. Soomlastel on lõkkelõhe messide esindusruug. Ka meil võiks see /rohkem/ levida... Proovige, kalaturismipakkujad!

LÖKKELOHE

1. Kui sobivat laia lauda pole käepärast võid küpsetuslaua kas või tavalistest saelaudadest naeltega kokku lüüa. Küpsetuslaua tagaküljele võid kinnitada pikisuunalised raudvarbad, millega lauda on mugav lõkkeäärde püsti panna, aga tuleb toime ka ilma nendeta. Pea ainult meeles, et küpsetuslauaks ei kõlba okaspuu, mis eritab kuumuses vaiku ja annab kalale ebameeldiva kõrvalmaitse.

2. Enne kasutamist leota küpsetuslauda vähemalt 15-60 minutit vees, et puit imaks küllaldaselt niiskust. Siis ei lähe laud lõkkekuumuses põlema ega hakka söestuma.

3. Kinnita poolitatud kalad lauale kadakast või kasepuust pulkadega. Puupunnide kinnitamiseks tee lauasse kolmnurksed augud. Augukujuliseks teritatud otstega pulgad torika läbi kala ja koputa näiteks noapeaga lauda kinni. Ära löö pulki ka liiga kõvasti sisse, muidu on küpsenud kala raske tervelt maha võtta.

4. Tõsta küpsetuslaud lõkke paiste alla tuuleküljele. Kuumus on kala küpsetamiseks paras siis, kui võid kätt kala ja leegi vahel hoida. Valmista lõkkekattas soe kalaniisutusleem: selleks lahusta vees 10-20 protsenti meresoola, paar tükki võid ja soovi korral maitseks hakitud tilli.

Küpsevaid kalu niisuta 15-20 minuti tagant leende kastetud pisikesse kadakaokste kimbuga. Nii väldid küpseva kala kuivamist ja ühtlasi annab leem kalale maitset.

5. Sea küpsetuslaud lõkkeäärde tugele najale poolpüsti.

6. Tõsta küpsetuslaud lõkke paiste alla tuuleküljele. Kuumus on kala küpsetamiseks paras siis, kui võid kätt kala ja leegi vahel hoida. Valmista lõkkekattas soe kalaniisutusleem: selleks lahusta vees 10-20 protsenti meresoola, paar tükki võid ja soovi korral maitseks hakitud tilli.

Küpsevaid kalu niisuta 15-20 minuti tagant leende kastetud pisikesse kadakaokste kimbuga. Nii väldid küpseva kala kuivamist ja ühtlasi annab leem kalale maitset.

Hüva nõu: Võid asendada lõhe forelliga.

Portsjone
10. inimesele

■ „Sauna taga, tiigi ääres mängis Miku Manniga. Püüdsid väikseid konna/kala-/poegi..“ Selle laulu lõi Röpina lähedal, Naha külas sündinud laulik Herman Juulius Schmalz. See pilt on Aravuselt.